

Hogyan biztosítsuk, hogy az arthrosisban és rheumatoid arthritisben szenvedő betegek optimális ellátást kaphassanak Európa-szerte: az EUMUSC.NET ajánlásai

Ajánlások az arthrosisban és rheumatoid arthritisben szenvedő betegek magasabb színvonalú ellátásához az ellátást akadályozó és elősegítő tényezők ismertetésével és a bevált gyakorlatra adott példákkal

A probléma ismertetése

A mozgásszervi betegségek egész Európában igen gyakoriak. Ez a betegségcsoport a fizikai fogyatékosok fő okozója, igen jelentős szociális kiadásokkal jár, és számottevően csökkenti a munkaképességet. Ezek a betegségek az Európai Unió (EU) összes tagállamában nagy és egyre növekvő terhet jelentenek. Az egyes országokban nyújtott ellátás színvonalában bizonyítottan különbségek vannak, és mindezekig nem sikerült teljes mértékben alkalmazni a bizonyítékokon alapuló terápiás eljárásokat. Mindezek szükségessé teszik, hogy csökkentsük e betegségek terhét.

Az EUMUSC.net az Európai Mozcgásszervi Betegségek Felülvizsgálati és Információs Hálózata. Célja, hogy növelje és harmonizálja az ellátást, és biztosítsa a rheumás és más mozgásszervi betegségekben szenvedők egyenlő ellátását a tagországokban.

Ellátási szint és mérési módszerek

Az EUMUSC.net a tagállamokban nyújtott ellátás harmonizálására és az egyenlő szintű ellátás biztosítására kidolgozta az arthrosis és rheumatoid arthritis európai ellátási standardjait, és olyan módszereket dolgozott ki a tagállamok részére, melyekkel felmérhetik a mozgásszervi betegségek terhét és az ellátási standardok megvalósításának minőségét saját országukban.

Az EUMUSC.net a következő módszereket fejlesztette ki:

- Módszer a mozgásszervi betegségek terhének mérésére
- A lakosság által elvárható ellátási standard
- Az egészségügyi ellátás minőségi mutatószámai annak mérésére, hogy az egészségügyi ellátó rendszer hogyan valósítja meg az ellátási standardokat

Ezek a mérések igen fontosak, mivel a tagállamok ezek segítségével tudják megállapítani más tagállamokhoz viszonyított helyzetüket, és ezek segítenek meghatározni a fejlesztésre szoruló területeket.

A mérési módszerek használata képessé teszi az adott országot arra, hogy:

- pontosan felmérje a mozgásszervi betegségek terhét,
- átlássa, hogy a lakosság milyen ellátási standardokat vár el,
- mérni tudja a nyújtott egészségügyi ellátás minőségét az ellátási standardokhoz viszonyítva,
- célokat tűzhet ki az egészségügyi ellátás javítására,
- felismerhesse az egészségügyi ellátást akadályozó tényezőket,
- mérhesse az egyenlő ellátás irányába tett haladást, ha összehasonlítja az adott országban elérhető ellátást az EU valamelyik tagországában bevált gyakorlat modelljével.

Az ajánlások a mérésre, az összehasonlításra, a célokra, a javulásra és az egyenlőségre irányulnak:

1. A mérés megkezdése
2. Összehasonlítás
3. Célok kitűzése
4. Az ellátás színvonalának javítása
5. Törekvés az egyenlőségre

Első ajánlás: A mérés megkezdése

Mérési módszer

Ahhoz, hogy megérthessük a mozgásszervi betegségek spektrumát, fontos, hogy megértsük e betegségek hatását. Az eumusc.net kidolgozta a mutatószámok egy alapvető csoportját, amely a következő paraméterek mérésére használható:

- Incidencia és prevalencia
 - Napi aktivitást korlátozó mozgásszervi fájdalom
 - Derékfájás
 - Nyaki fájdalom
 - Rheumatoid arthritis
 - Arthrosis (csípő, térd, kéz)
 - Osteoporosis
 - Csípőtáji törések
- Egészségügyi ellátási paraméterek
 - Csípőízületi arthroplastikák
 - Térdízületi arthroplastikák
 - Mozgásszervi panaszokkal az alapellátáshoz fordulások száma
- Humán erőforrások
 - Családorvosok száma
 - Rheumatológusok száma
 - Ortopédsebészek száma
- Egészséggel kapcsolatos életminőség
- Munkából való kiesés mozgásszervi betegségek következtében (rokkantság, keresőképtelenség)
- Komorbiditások
 - Elhízás
- A népesség egészségi állapota

Az ellátási standard és az egészségügyi ellátás minőségének mutatószámai

Az egészségügyi ellátás minőségének értékeléséhez szükséges annak ismerete, hogy a lakosság milyen ellátást várhat el, és képesnek kell lenni felmérni a haladást, amelyet az egészségügyi szolgáltatók elértek az ellátási standardok megvalósításában. Az EUMUSC.net elemezte az európai ellátási standardokat, és kifejlesztette az egészségügyi ellátás minőségi mutatószámait, amelyekkel mérhető az egészségügyi szolgáltatás minősége az ellátási standardokhoz viszonyítva. Az egészségügyi minőségi mutatószámok a következő tényezőket mérik:

- A beutalási folyamat
- A szakorvosi konzultáció folyamata
- Az utánkövetési vizsgálatok
- A betegség felmérése, valamint hatása az életminőségre és a társadalmi részvételre
- A dokumentációs folyamat
- Önkezelésre adott tanácsok
- Gyógykezelési tervek
- Gyógyszeres kezelés

- Biztonság (gyógyszer-mellékhatások, tuberculosis-szűrés)
- A betegségek kezelésének optimalizálása
- A betegségek standardizált értékelése
- Fizikális terápia, gyógytorna
- Segédeszközök használatának felmérése
- Szakoktatás

Az EUMUSC.net első ajánlása az, hogy mindegyik tagállam használja azokat az értékelési eszközöket, amelyekkel mérhető a mozgásszervi betegségek terhe, fogadja el az ellátási standardokat, szorgalmazza az egészségügyi ellátás minőségi mutatószámainak használatát, hogy mérni tudja az egészségügyi ellátás helyzetét.

A mérések praktikusak, relevánsak és bizonyítékokon alapulnak. Ha az EU széleskörűen elfogadja ugyanazokat az ellátási standardokat és azok mutatószámait, lehetővé teszi az egyes országok reális összehasonlítását és ennek köszönhetően elősegíti az egyenlő ellátást.

Második ajánlás: Összehasonlítás

A közösség egészére érvényes standardokon alapuló mérésekkel lehetőség nyílik a helyi teljesítményadatok más országok vagy régiók teljesítményadataival való összehasonlításra. A mozgásszervi betegségek hatására vonatkozó adatok összehasonlíthatók például más országok adataival és az Európai Unió átlagával. Összehasonlítható például az adott országban foglalkoztatott egészségügyi szakemberek egy főre jutó száma más országok foglalkoztatási adataival, amelyekben hasonló gyakorisággal fordulnak elő mozgásszervi betegségek, továbbá ezen adatok átlagával az Európai Unióban. A tagállamok között és a tagállamokon belül összehasonlítható, mennyiben teljesülnek a különböző ellátási szempontok a közösen meghatározott célokhoz viszonyítva.

Az EUMUSC.net átfogóan elemezte a mozgásszervi betegségek hatását a tagállamokban. Az értékelő eszköz segítséget nyújt a helyi adatok és az EUMUSC elemzés adatainak összehasonlításában.

Az EUMUSC.net esettanulmányt is készített az egészségügyi szolgáltatások bevált gyakorlatáról, amely referenciaként használható az egyes tagállamok eredményeivel való összehasonlításhoz.

Az EUMUSC.net **második ajánlása** az, hogy az egyes tagállamok elemezzék a mozgásszervi betegségek hatásáról és az egészségügyi szolgáltatások minőségéről összegyűjtött adatokat, és hasonlítsák össze az összegyűjtött adatokat az EUMUSC.net által más tagállamokban összegyűjtött hasonló adatokkal és az Európai Unió átlagával.

A megfelelő célok kitűzéséhez fontos megismerni azt, hogy a standardokhoz képest mekkora jelentőséggel bírnak a mozgásszervi betegségek egyes tényezői az adott populációban.

Az egyes tagállamoknak támogatniuk kell az egészségügyi szolgáltatókat az ellátási színvonal felülvizsgálatában és a közösen elfogadott színvonallal történő összehasonlításában.

Harmadik ajánlás: Célok kitűzése

Minden érdekeltnek célokat kell kitűznie. Érdekelttek többek között a veszélyeztetett személyek, a betegek, az egészségügyi szakemberek és a szociális munkások, a munkaadók, valamint a nemzeti és európai politikusok.

A célok kitűzése iránymutató az egészségügyi ellátás számára. Segít javítani a mozgásszervi egészséget, és lehetőséget teremt az egyenlő ellátás irányába tett előrelépés értékelésére.

Az EUMUSC.net azt ajánlja az egyes tagállamoknak, hogy tűzzenek ki a mozgásszervi egészség javításával kapcsolatos célokat, mérhető célkitűzésekkel egybekötve.

A célok legyenek jól körülhatároltak, mérhetőek és teljesíthetőek - továbbá feleljenek meg a mozgásszervi betegségekben ténylegesen és potenciálisan érintett populáció igényeinek és prioritásainak. Ez a második ajánlásban javasolt elemzéssel felmérhető, és segít annak megismerésében, hogy mely betegségek járnak a legnagyobb teherrel, és hol szorul leginkább javításra az értékelés, a kezelés és a gyógykezelés. Az eumusc.net eredményei alapján javasolt, hogy a célok:

- álljanak arányban a mozgásszervi betegségekre visszavezethető teher pillanatnyilag becsült mértékével,
- elégítsék ki az időben és méltányosan igénybe vehető ellátás és gyógykezelés iránti igényt, beleértve az önkezelést is,
- bocsássanak rendelkezésre elegendő erőforrást, különös tekintettel a megfelelően képzett egészségügyi szakemberekre és a megfelelő beavatkozások elérhetőségére,
- közegészségügyi programokkal támogassák az egészséges életvitelt,
- segítsék a betegeket és a szakembereket a legjobb minőségű információk megismerésében,
- támogassák a mozgásszervi betegségek kialakulásának jobb megértésére irányuló kutatásokat,
- kezdjék meg és tartsák fenn az egységes adatgyűjtést a tagállamokban.

Számos lehetséges célt tartalmaz a http://www.boneandjointdecade.org/european_action weboldalon elérhető *The European Action Towards Better Musculoskeletal Health* (Európai akcióterv a mozgásszervi egészség javításáért) című dokumentum, amely szerint a céloknak olyan általános ajánlásokon kell alapulniuk, amelyek betartásával a mozgásszervi egészség a mögöttes körülményektől függetlenül szinten tartható vagy javítható. A céloknak továbbá együttesen kell figyelembe venniük a bizonyítékokon alapuló beavatkozásokkal elérhető eredményeket és a betegek, az ellátást nyújtók, a betegképviselők és az egészségügyi szolgáltatók követelményeit.

Az EUMUSC.net harmadik ajánlása az, hogy az egészségügyi intézmények és a felügyeleti szervek tűzzenek ki a mozgásszervi egészség javítására és az egyenlő ellátásra irányuló célokat.

Az ellátási standardok bevezetésére és a mozgásszervi betegségeknek az egyes tagállamokban való előfordulási gyakoriságával arányos erőforrások rendelkezésre bocsátására irányuló célok előnyösen járulnak hozzá a mozgásszervi egészség javításához és a tagállamokban nyújtott egyenlő ellátáshoz.

Negyedik ajánlás: Az ellátás színvonalának javítása

A reumatológiai egészségügyi ellátás javításához olyan igénybe vehető szolgáltatásokat kell kidolgozni, amelyekkel kielégíthetők a korábban kitűzött célok.

A mozgásszervi egészség javítását elősegítő tényezők és akadályok befolyásolják.

Elősegítő tényező többek között:

- a mozgásszervi betegségek kialakulását meghatározó tényezőkre vonatkozó, átfogó egészségügyi stratégia megléte,
- a mozgásszervi betegségek politikai napirendre vétele minden szinten,
- a mozgásszervi egészség jelentőségének felismerése és a megfelelő erőforrások rendelkezésre bocsátási sorrendjének felállítása,
- a mozgásszervi betegségekre és hatásukra irányuló kutatások fontossági sorrendjének felállítása,
- az egészséges életvitelt elősegítő közpolitika kidolgozása más, azonos kockázati tényezőkre visszavezethető krónikus kórképekkel egybekötve,
- európai szintű egységes adatgyűjtés és adatelemzés a mozgásszervi betegségek előfordulását, hatását és gyógykezelését befolyásoló tényezők megfigyelése céljából.

Az akadályok többek között:

- a mozgásszervi betegségek adott populáción belüli előfordulási gyakoriságával kapcsolatos információk hiánya,
- a tudatosság hiánya a lakosság, az egészségügyi intézmények és a felügyeleti szervek körében,
- költséges és klinikailag nem hatékony erőforrások,
- a változás szószólóinak hiánya minden szinten, pl. a politikusok, az egészségügyi szakemberek, a munkaadók, a betegek és a lakosság körében,
- a célok vagy végrehajtási stratégiák hiánya.

Az EUMUSC.net **negyedik ajánlása** a mozgásszervi egészség javításával kapcsolatban kitűzött célok elérését akadályozó és elősegítő tényezők azonosítása és az akadályokat csökkentő vagy kiküszöbölő konkrét intézkedések kidolgozása.

Az ajánlás szerint első lépésként helyi szinten kell értékelni az EUMUSC.net által azonosított akadályozó tényezőket és a leküzdésüket segítő tényezőket, majd ennek alapján ki kell dolgozni a mozgásszervi egészség javításához a megfelelő intézkedéseket.

Ötödik ajánlás: Törekvés az egyenlőségre

Az Európai Unió korábban már kidolgozott ajánlásokat a mozgásszervi betegségek megelőzésére és gyógykezelésére vonatkozóan, ezek azonban nem mindenütt valósultak meg egyenlően.

A mozgásszervi betegségek kezeléséről a különböző európai országokban tanulmányok készültek, és bizonyítékok támasztják alá a különbségeket, amelyek egyenlőtlen egészségügyi ellátáshoz vezetnek.

Különböző európai országokban végzett felmérések szerint a mozgásszervi betegségekben szenvedők és az orvosok eltérően közelítik meg a rheumás és mozgásszervi betegségek kezelését.

Az EUMUSC.net ajánlása az ellátás színvonalának emelésére és egységesítésére irányul, és arra törekszik, hogy a rheumás és egyéb mozgásszervi betegségekben szenvedők egyenlő ellátást kapjanak a tagállamokban.

Az egyenlő ellátás csak az ellátási standardok közös gyakorlatának elfogadásával, az egészségügyi ellátás minőségének közös mérésével, valamint a standardok megvalósítását akadályozó tényezők leküzdésére és az elősegítő tényezők megerősítésére irányuló, az Európai Unióban mindenütt érvényes célok elfogadásával érhető el. A tagállamokban ezáltal lehetővé válik a betegségek hatékony megelőzése és kezelése. Ezt a munkát alátámasztja az egységes adatgyűjtés és -elemzés, melynek révén meghatározható, hogy mekkora terhet jelentenek a mozgásszervi betegségek az egyén és a társadalom számára.

Az EUMUSC.net **ötödik ajánlása** az, hogy minden tagállam törekedjen az egyenlőségre az EUMUSC.net ellátási standardjainak, egészségügyi ellátás-minőségi mutatószámainak, értékelő eszközeinek elfogadásával és az elősegítő tényezők kiaknázásával. A cél az Európa-szerte egyenlő reumatológiai ellátás megvalósítása.

Az **eumusc.net** a mozgásszervi egészség javítására irányuló, átfogó európai stratégia kidolgozását előmozdító információs és megfigyelési hálózat. Célul tűzte ki a mozgásszervi betegségek megelőzését és kezelését, ami a legtöbb EU-tagállamban nem egyenlő színvonalú, és nem élvez elsőbbséget. Fő törekvése a mozgásszervi egészségtudatosság növelése és a rheumás és mozgásszervi betegségek ellátásának egységesítése.

Az Európai Közösség (az Európai Közösség egészségügyre vonatkozó második közösségi cselekvési programja [2008–2013]) támogatásával 2010 februárjában indult 3 éves projekt keretében 17 országban 22 szervezetben intézmények, kutatók és magánszemélyek működnek együtt az EULAR partnereként és közvetítésével.

Az eumusc.net egy internetes információs központ, amelynek célja a mozgásszervi egészség javítása Európában. A weboldal a www.eumusc.net címen érhető el.

Executive
Agency for
Health and
Consumers

Jogi nyilatkozat

Az Egészség- és Fogyasztóügyi Végrehajtó Ügynökség nem vállal felelősséget a jelen kiadványban található információk felhasználásáért